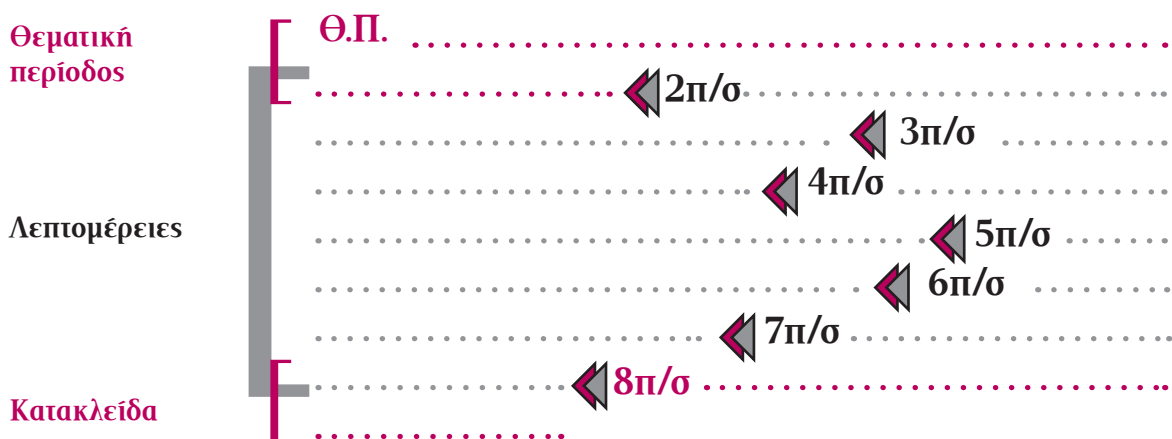

1. Αρετές της παραγράφου-Θετικά στοιχεία αξιολόγησης της παραγράφου

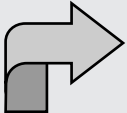

Μαθαίνουμε για την παράγραφο	Σκοπός κατά την παραγωγή κειμένου
α.Δομικά στοιχεία 1. Θεματική πρόταση 2. Λεπτομέρειες 3. Κατακλείδα	1. Να διατυπώνω τη θεματική πρόταση 2. Να αναπτύσσω τις λεπτομέρειες 3. Να αποφασίζω αν χρειάζεται κατακλείδα
β.Αρετές της παραγράφου 1. περιεχόμενο 2. οργάνωση 3. ενότητα 4. αλληλουχία 5. συνοχή 6. επαρκής ανάπτυξη-πληρότητα 7. επαρκής τεκμηρίωση-αιτιολόγηση1.	Να λειτουργώ μεθοδικά και συνειδητά ώστε να διασφαλίζω τις αρετές της παραγράφου.
γ.Τρόποι οργάνωσης 1. Ορισμός 2. Διαίρεση 3. Αναλογία 4. Σύγκριση-αντίθεση 5. Αίτιο-αιτιατό 6. Αιτιολόγηση 7. Παραδείγματα 8. Συνδυασμός μεθόδων	Να επιλέγω τον κατάλληλο τρόπο οργάνωσης ανάλογα με το ζητούμενο.

Η θεωρία στην πράξη

α. Αξιοποιούμε όσα μαθαίνουμε για τα δομικά στοιχεία της παραγράφου

Στο διάγραμμα έχουμε ταξινομήσει τις απαντήσεις μας	Στο τετράδιο αναπτύσσουμε τις απαντήσεις μας σε περιόδους και αν χρειάζεται προσθέτουμε παραδείγματα και επιχειρήματα (σε περίπτωση αιτιολόγησης)
 1. απάντηση έννοια 2. απάντηση έννοια 3. απάντηση έννοια	Στη θεματική πρόταση δηλώνω με σαφήνεια ή χρήση γενικότερου όρου τις απαντήσεις που έχω καταγράψει για το ζητούμενο. Λεπτομέρειες: Κάθε απάντηση αναπτύσσεται σε μία ή σε περισσότερες περίοδο/ους (ονοματική φράση και ρηματική φράση) Κάθε απάντηση αναπτύσσεται σε μία ή σε περισσότερες περίοδο/ους (ονοματική φράση και ρηματική φράση) Κάθε απάντηση αναπτύσσεται σε μία ή σε περισσότερες περίοδο/ους (ονοματική φράση και ρηματική φράση) Κατακλείδα: δεν υπάρχει όταν συνεχίζει η ενότητα με όμοιες πληροφορίες

Επισημάνσεις

Θεματική πρόταση Σκοπός Θέση στην παράγραφο	• Με τη θεματική πρόταση πληροφορείται ο αναγνώστης το σκοπό της παραγράφου, δηλαδή το/α θέμα/τα που θα αναπτυχθούν στις λεπτομέρειες. Στη θεματική πρόταση κάθε παραγράφου στο κείμενό μας καταγράφουμε συνοπτικά τις απαντήσεις μας στο ζητούμενο που έχουμε ταξινομήσει στο διάγραμμα • Διατυπώνουμε τη θεματική πρόταση στην αρχή της παραγράφου, δηλαδή είναι προτιμότερο να ακολουθούμε παραγωγική συλλογιστική πορεία για τους εξής λόγους: • βοηθάει να οργανώνουμε τις λεπτομέρειες και να ελέγχουμε την ενότητά και τη συνοχή τους. • βοηθάει τον αναγνώστη/βαθμολογητή να παρακολουθεί τις σκέψεις/απαντήσεις/ιδέες και τα επιχειρήματά μας.
Λεπτομέρειες (πληροφορίες)	Στις λεπτομέρειες αναπτύσσουμε τις απαντήσεις μας, δηλαδή αναλύουμε τις έννοιες/απαντήσεις και συγκεκριμενοποιούμε όσα αναφέραμε στη θεματική πρόταση με χρήση γενικότερου όρου.
Τρόπος οργάνωσης των πληροφοριών	Οι λεπτομέρειες οργανώνονται ανάλογα με το ζητούμενο π.χ. αίτιο-αιτιατό, αιτιολόγηση, παραδείγματα, συνδυασμός μεθόδων κ.λπ.
Τρόπος τεκμηρίωσης (σε περίπτωση αιτιολόγησης)	Σε περίπτωση αιτιολόγησης, το ρήμα κάθε πρότασης «προκαλεί» μια ερώτηση (π.χ. γιατί; , πώς , σε ποιες περιπτώσεις;) Αν απαντήσουμε σε αυτή την ερώτηση, τότε προσθέτουμε τα κατάλληλα επιχειρήματα και τα κατάλληλα τεκμήρια.

β. Πώς διασφαλίζουμε τις αρετές της παραγράφου στα στάδια συγγραφικής διαδικασίας

Στο προσυγγραφικό στάδιο

1. Περιεχόμενο

Στο στάδιο «συγκεντρώνω το υλικό μου με την κατάλληλη συλλογιστική πορεία ανάλογα με το ζητούμενο» έχω διασφαλίσει τις κατάλληλες απαντήσεις/πληροφορίες για κάθε ζητούμενο (δηλαδή το περιεχόμενο).

2. Οργάνωση

Οργάνωση καλείται ο προσχεδιασμός των εννοιών και των παραγράφων του κειμένου ανάλογα με το/α ζητούμενο/α.

Στο στάδιο «συγκεντρώνω το υλικό μου και ταξινομώ τις απαντήσεις μου», έχω διασφαλίσει την κατάλληλη οργάνωση.

3. Ενότητα

Ενότητα της παραγράφου σημαίνει την ύπαρξη λογικής συνάφειας ανάμεσα στις λεπτομέρειες και τη θεματική πρόταση. Οι λεπτομέρειες θα πρέπει να σχετίζονται με τη Θ.Π., να απορρέουν από αυτή και να οδηγούν σ' αυτή. Μία καλή παράγραφος **δεν πρέπει να περιέχει λεπτομέρειες άσχετες** προς τον σκοπό της και το θέμα της, όπως αυτό διατυπώνεται στη θεματική πρόταση.

Επομένως, η ενότητα της παραγράφου διασφαλίζεται με τον προσχεδιασμό, στο στάδιο **«Συγκεντρώνω το υλικό μου»**.

Επειδή όμως ορισμένες φορές **-στο στάδιο Γράφω-** παρεκκλίνουμε από τον σκοπό μας, γεγονός που συμβαίνει συχνά όταν γράφουμε συνειρμικά, **ελέγχουμε κάθε πρόταση ή περίοδο που γράφουμε σε σχέση με τη θεματική πρόταση**. Αυτή η ενέργεια μας θυμίζει τον σκοπό της παραγράφου και έτσι αποφεύγουμε να εντάσσουμε στοιχεία άσχετα προς το θέμα.

4. Αλληλουχία

Αλληλουχία καλείται η διευθέτηση/καταγραφή των λεπτομερειών με μια λογική σειρά.. Μία παράγραφος μπορεί να έχει τις αναγκαίες για το θέμα πληροφορίες, αλλά, αν αυτές δεν βρίσκονται **σε απόλυτα λογική σειρά**, τότε υπονομεύεται μια βασική προϋπόθεση για τη θετική αξιολόγηση της παραγράφου: η αλληλουχία. Γι' αυτό στο στάδιο **«Ταξινομώ το υλικό μου»** ταξινομούμε τις πληροφορίες/απαντήσεις σε λογική σειρά (π.χ. αίτιο-αιτιατό, ή σειρά σπουδαιότητας για να επιτευχθεί η κλιμάκωση και η έμφαση).

Στο συγγραφικό στάδιο

5. Συνοχή ανάμεσα στις περιόδους της παραγράφου

Με τον όρο συνοχή εννοούμε τα γλωσσικά σημεία (συνδετικές λέξεις) με τα οποία δηλώνονται οι λογικές σχέσεις ανάμεσα στις λεπτομέρειες.

Για να επιτύχεις τη συνοχή της παραγράφου πρέπει να εργαστείς σκόπιμα και μεθοδευμένα. Πριν ξεκινήσεις κάθε νέα περίοδο, **πρέπει να αναγνωρίζεις τη λογική σχέση που έχει με την προηγούμενη (παράδειγμα, αντίθεση, αιτία, αποτέλεσμα, προσθήκη κ.λπ.)**

Η λογική σειρά των πληροφοριών (δηλαδή η συνεκτικότητα) επιτυγχάνεται με την αξιοποίηση των κατάλληλων γλωσσικών σημείων συνοχής.

Υπενθυμίζουμε ότι τέτοιοι τρόποι είναι:

α. όταν οι περίοδοι αναφέρονται στο ίδιο θέμα:

- η επανάληψη λέξης
- η παράλειψη λέξης
- η αντικατάσταση προηγούμενης λέξης (με αντωνυμίες, με συνώνυμη λέξη, με λέξη νοηματικά συγγενή από τον ίδιο θεματικό χώρο, με υπώνυμο, με υπερώνυμο, με χρήση γενικότερου όρου)
- ερώτηση-απάντηση (για έμφαση, ποικιλία ύφους)

β. όταν οι περίοδοι δηλώνουν λογικές σχέσεις διαφορετικών θεμάτων:

χρήση συνδέσμων διαρθρωτικών λέξεων και φράσεων που δηλώνουν λογικές σχέσεις (π.χ. αντίθεση, συμπίεσμα, αιτία κ.λπ.)

γ. όταν οι πληροφορίες είναι ίδιες

- αξιοποιώ συνδέσμους και διαρθρωτικές λέξεις που δηλώνουν προσθήκη όμοιας πληροφορίας (επίσης, επιπλέον, επιπρόσθετα, όχι μόνο...αλλά και, άλλωστε, από την άλλη πλευρά, εκτός από... και..., παράλληλα)
- ρηματικές φράσεις όπως:
 - *Εξίσου σημαντικός παράγοντας ... είναι και*
 - *Εκτός από...(έννοια/απάντηση) οφείλεται και σ...*
 - *Τελειώνοντας/τέλος, θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε ως σοβαρή αιτία για...*

6. Επαρκής ανάπτυξη

Η ανάπτυξη κρίνεται επαρκής όταν οι απαντήσεις μας αναπτύσσονται σε ολοκληρωμένες προτάσεις με επαρκείς προσδιορισμούς στις

- ονοματικές φράσεις
- και στις ρηματικές φράσεις

ώστε να αποφεύγονται οι γενικολογίες και οι ασάφειες.

7. Επαρκής τεκμηρίωση

Η επαρκής τεκμηρίωση επιτυγχάνεται, όταν προσέχουμε το ρήμα της πρότασης που διατυπώνουμε. Συνήθως το ρήμα προκαλεί μια ερώτηση στον αναγνώστη (γιατί ή πως;). Οπότε χρησιμοποιούμε:

- επιχειρήματα **του πως και αποτέλεσμα**, του **γιατί και αποτέλεσμα** (αίτιο-αιτιατό)
- τεκμήρια* (παραδείγματα, εμπειρικές αλήθειες, επίκαιρα ή ιστορικά γεγονότα)
- αυθεντίες**

*Προφανώς δεν μπορούμε να θυμόμαστε στατιστικά στοιχεία, αριθμητικά δεδομένα ή πορίσματα μελετών με ακρίβεια.

**π.χ. σύμφωνα με τους ειδικούς (επιστήμονες, κοινωνιολόγους, πολιτικούς αναλυτές κ.λπ.)

γ. Πώς επιλέγουμε τον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου;

Επιλέγουμε τον τρόπο ανάπτυξη της παραγράφου ανάλογα με το ζητούμενο

Παραδείγματα	Τρόπος ανάπτυξης
1. Ερωτήματα για στοιχεία της έννοιας Αφού αναφερθείτε στο περιεχόμενο του όρου π.χ. (προπαγάνδα, ελευθερία, αυτομόρφωση, διάλογος κ.λπ.)	Ορισμός Διαίρεση Σύγκριση-αντίθεση Συνδυασμός μεθόδων
2. Ερωτήματα για αιτίες, αποτελέσματα, προϋποθέσεις, τρόπους αντιμετώπισης κ.λπ. • Πώς μπορεί η πολιτεία να συμβάλει... • Με ποιους τρόπους μπορεί να καλλιεργηθεί (η κριτική ικανότητα, η ανθρωπιστική συνείδηση, η αγάπη για την τέχνη κ.λπ.) • Οι συνέπειες, τα αποτελέσματα οι αιτίες (του οικολογικού προβλήματος, της κατάχρησης του διαδικτύου, της ανομίας κ.λπ.)	Συνδυασμός μεθόδων Αίτιο-αιτιατό Αιτιολόγηση Παραδείγματα
3. Ερωτήματα για περιστατικά, φαινόμενα, εκδηλώσεις συμπεριφοράς • Να αναφέρετε περιστατικά αντιδημοκρατικής, ρατσιστικής συμπεριφοράς στην καθημερινή ζωή • Στη σημερινή εποχή παρατηρείται μεγάλο έλλειμμα ανθρωπιάς. Αφού αναφερθείτε σε συγκεκριμένα περιστατικά που το αποδεικνύουν να...	Αφηγηματική παράγραφος Παραδείγματα (αφήγηση, εμπειρικές αλήθειες, εποπτείες των αισθήσεων)
4. Επαλήθευση άποψης • Γιατί είναι αναγκαίο η επιστήμη να βρίσκεται στην υπηρεσία του ανθρώπου. • Η τεχνολογία είναι ευλογία ή κατάρρα; • Η Οικουμενική διακήρυξη προωθεί τον πολιτιστικό ιμπεριαλισμό της χώρας του τρίτου κόσμου; • Ποια εμπόδια συναντά ο ΟΗΕ στην εκπλήρωση του ρόλου του; • Ποιος ο ρόλος του επιστήμονα; • Με ποια κριτήρια πρέπει οι νέοι να επιλέγουν το επάγγελμά της;	Αιτιολόγηση Παραδείγματα Συνδυασμός μεθόδων
5. Ανασκευή άποψης • Να υποστηρίξετε ότι πρέπει να καταργηθεί η θανατική ποινή σχολιάζοντας παράλληλα τον αντίλογο των υποστηρικτών της. • Ο ... υποστήριξε ότι η εισαγωγή στην ανώτατη εκπαίδευση είναι διαβατήριο επιτυχίας. Να διατυπώσετε αιτιολογημένα τη διαφωνία σας.	Αιτιολόγηση Άποψη του αντιλόγου & επιχειρήματα Απαντητική επιχειρηματολογία

Πώς αποφεύγουμε τις επαναλήψεις όταν αναφερόμαστε στο ίδιο θέμα/έννοια;

Αξιοποιούμε όσα γνωρίζουμε για τα γλωσσικά σημεία συνοχής που δηλώνουν το ίδιο θέμα.

Παράδειγμα: Η έννοια δημοκρατία

1. Παράλειψη λέξης
2. Επανάληψη λέξης
3. Αντικατάσταση λέξης από:

α. Αντωνυμία

β. Ομόρριζες λέξεις (ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα, επιρρήματα)

- Ο εκδημοκρατισμός των θεσμών
- Τα δημοκρατικά ιδεώδη
- Οι δημοκρατικές αντιλήψεις
- Τα δημοκρατικά καθεστώτα
- Στις δημοκρατικές πολιτείες
- Η εμπέδωση της δημοκρατίας
- Οι δημοκρατικές αρχές

γ. Συνώνυμα

- Η φιλολαϊκή πολιτική
- Η προάσπιση των λαϊκών/εθνικών συμφερόντων

δ. Αντώνυμα

- Ελλειμμα δημοκρατίας
- Η ψήφιση αντιλαϊκών μέτρων
- Η αντιλαϊκή πολιτική
- Η εξυπηρέτηση των συμφερόντων της οικονομικής και πολιτικής ολιγαρχίας

ε. Υπερώνυμα

- Δημοκρατικά πολιτεύματα
- Δημοκρατικά καθεστώτα

στ. Υπώνυμα

- Προεδρική δημοκρατία
- Προεδρευόμενη δημοκρατία
- Λαϊκή δημοκρατία

ζ. Λέξεις με νοηματική συγγένεια από τον ευρύτερο θεματικό χώρο.

(Δηλαδή έννοιες που εμπεριέχονται στην έννοια δημοκρατία, ώστε να αποφεύγουμε τις επαναλήψεις, τις γενικολογίες και να επιλέγουμε ποικιλία ρημάτων.)

- Κράτος πρόνοιας
- Κράτος δικαίου
- Ισότητα
- Δικαιοσύνη
- Ευνομία
- Συμμετοχή
- Ισότητα ευκαιριών
- Λαϊκότητα

κ.λπ.

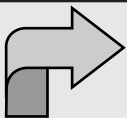
η. Μεταφορικός λόγος

- Το θεμέλιο της δημοκρατίας
- Ο ναός της δημοκρατίας
- Η πατρίδα της δημοκρατίας
- Η θωράκιση της δημοκρατίας
- Οι εχθροί της δημοκρατίας

θ. Πρόσωπα (πολιτικοί-πολίτες)+ προσδιορισμοί

- οι δημοκρατικά εκλεγμένες κυβερνήσεις,
- οι πολίτες που αδιαφορούν/συμμετέχουν/ενδιαφέρονται,
- τα κόμματα με τη στάση τους
- οι νομοθέτες που θεσπίζουν νόμους για την εξυπηρέτηση οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων
- Οι πολίτες με δημοκρατική συνείδηση

Πώς αναπτύσσουμε τις απαντήσεις μας στην παράγραφο;

Στο διάγραμμα έχουμε ταξινομήσει τις απαντήσεις μας	Στο τετράδιο αναπτύσσουμε τις απαντήσεις μας σε περιόδους και αν χρειάζεται προσθέτουμε παραδείγματα και επιχειρήματα (σε περίπτωση αιτιολόγησης)
	Στη θεματική πρόταση δηλώνω με σαφήνεια ή χρήση γενικότερου όρου τις απαντήσεις που έχω καταγράψει για το ζητούμενο.
1. απάντηση έννοια ➤	Λεπτομέρειες: Κάθε απάντηση αναπτύσσεται σε μία ή σε περισσότερες περίοδο/ους (ονοματική φράση και ρηματική φράση)
2. απάντηση έννοια ➤	Κάθε απάντηση αναπτύσσεται σε μία ή σε περισσότερες περίοδο/ους (ονοματική φράση και ρηματική φράση)
3. απάντηση έννοια ➤	Κάθε απάντηση αναπτύσσεται σε μία ή σε περισσότερες περίοδο/ους (ονοματική φράση και ρηματική φράση)
	Κατακλείδα: δεν υπάρχει όταν συνεχίζει η ενότητα με όμοιες πληροφορίες

Πώς διασφαλίζουμε επαρκή ανάπτυξη και τεκμηρίωση;

Αξιοποιούμε όσα μαθαίνουμε για τη δομή της περιόδου

Ονοματικές φράσεις & Ρηματικές φράσεις (ενεργητική ή παθητική σύνταξη) και την επίκληση στη λογική (επιχειρήματα και τεκμήρια)

Στην απάντηση/έννοια

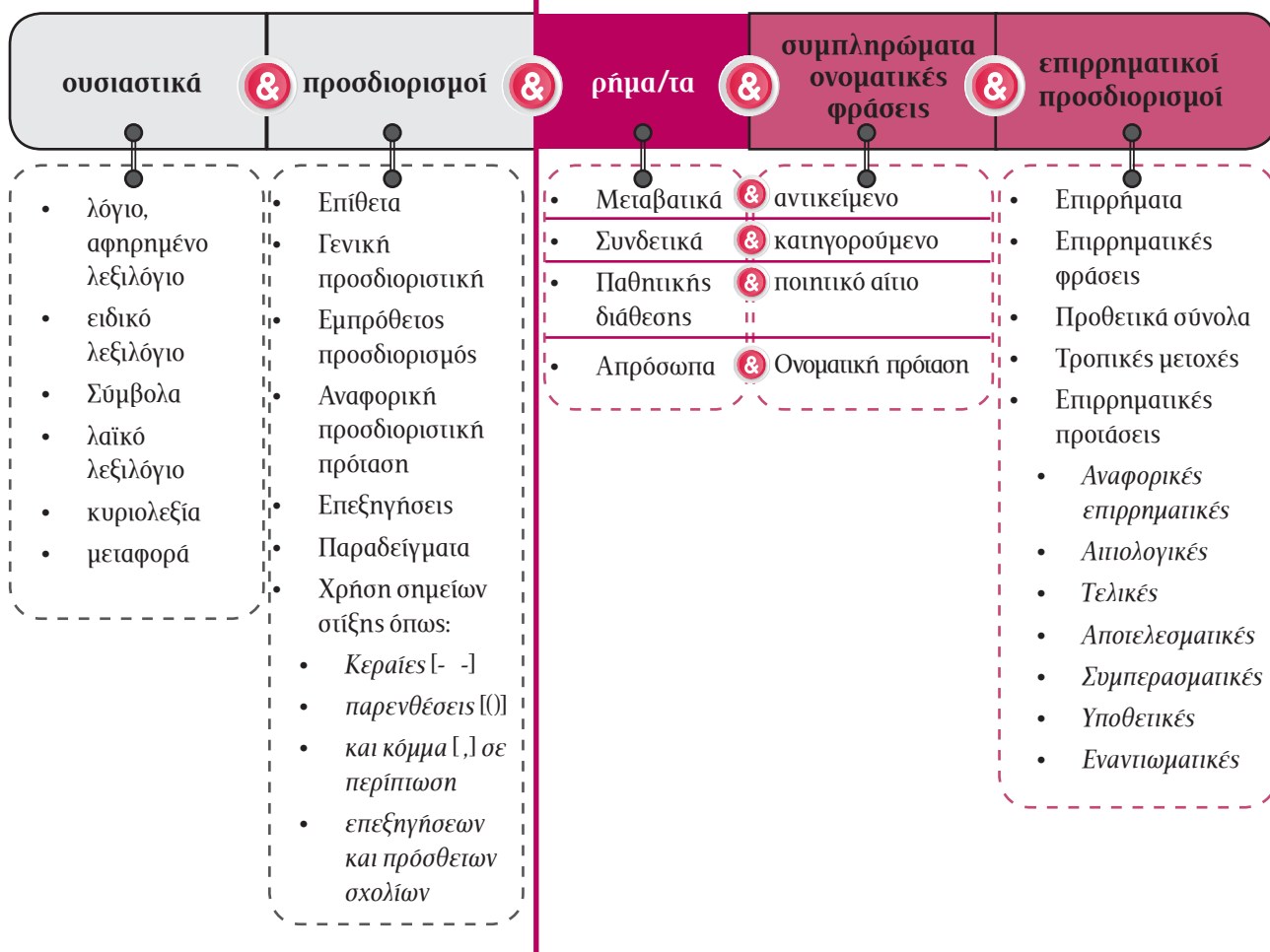
προσθέτουμε τις απαραίτητες διασαφίσεις

Οι έννοιες σε όλες τις θέσεις της πρότασης διατυπώνονται με μία λέξη/ουσιαστικό ή με ονοματικές φράσεις

Επιλέγουμε την κατάλληλη για την περίπτωση **ρηματική φράση** προσθέτοντας τους απαραίτητους επιρρηματικούς προσδιορισμούς

Οι πληροφορίες για τις έννοιες διατυπώνονται με ρηματικές φράσεις.

Επιλέγουμε ενεργητική ή παθητική σύνταξη

Απλώς εφαρμόζουμε όσα έχουμε μάθει στο συντακτικό

- για τις επαυξημένες προτάσεις
- την απλή και τη διαδοχική υπόταξη

Επειδή βλέπεις τη διδασκόμενη θεωρία πρώτη φορά σε πίνακες είναι φυσικό να θορυβηθείς.

Κάνε λίγη υπομονή, όλα αυτά θα τα παρατηρήσεις στα παραδείγματα που ακολουθούν και θα τα χρησιμοποιήσεις στις ασκήσεις ανάπτυξης παραγράφου.

α3.Παραδείγματα-αφηγηματική παράγραφος

Τα παραδείγματα είναι εμπειρικές αλήθειες, ιστορικά γεγονότα

Ταξινομώ τα περιστατικά ή τις εκδηλώσεις συμπεριφοράς	Θεματική πρόταση: Πολλά είναι τα περιστατικά (π.χ. σχολικού εκφοβισμού, άσκησης βίας, αντιδημοκρατικής συμπεριφοράς, απάνθρωπης συμπεριφοράς κ.λπ.
1ο περιστατικό 2ο περιστατικό 3ο περιστατικό	Λεπτομέρειες Αναπτύσσω κάθε περιστατικό με αφήγηση. Στην αφήγηση αναφέρομαι σε ανθρώπους και κοινωνικές ομάδες, οπότε οι διευκρινίσεις και η επιλογή των ρημάτων είναι διαφορετική.
	Ονοματική φράση & Ρηματική φράση
	Ποιοι & προσδιορισμοί - Γιατί αυτοί; - Ποιοι εξαιρούνται και γιατί; - Σε ποιες χώρες; τόπους, περιοχές της χώρας - Τι κάνουν σε ποιους, γιατί; - Πώς φέρονται απέναντι σε ποιους ή τι και γιατί; - Πώς νιώθουν-γιατί; - Πώς αντιδρούν-γιατί; - Τι παθαίνουν από ποιους και γιατί; - Πώς ζούν; - Σε ποιες περιπτώσεις; - Σε ποιες συνθήκες;

παράδειγμα

Ζητούμενο: Να αναφέρετε περιστατικά παραβίασης των δικαιωμάτων των παιδιών

Ταξινομώ τις απαντήσεις <i>Παιδιά</i> <i>Τι στερούνται</i> <i>Ποιες κοινωνικές ομάδες</i> <i>Ενδοοικογενειακή βία</i> <i>Οικονομική εκμετάλλευση</i>	Κειμενοποιώ τις απαντήσεις Οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων των παιδιών αποδεικνύονται καθημερινά από ποικίλα φαινόμενα. Τα δικαιώματα των παιδιών παραβιάζονται καθώς συχνά οι συνθήκες διαβίωσής τους είναι άθλιες και στερούνται τις στοιχειώδεις ανάγκες τους, όπως τροφή, στέγαση, μόρφωση. Αυτό συμβαίνει ειδικότερα και σε μεγαλύτερο βαθμό στα παιδιά των μεταναστών, στα παιδιά των τριτοκοσμικών χωρών καθώς και στα παιδιά των κατώτατων οικονομικών και κοινωνικών στρωμάτων. Παράλληλα, συχνά είναι τα φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας, καθώς ανεύθυνοι γονείς ή όσοι βρίσκονται υπό την επήρεια ναρκωτικών ή αλκοόλ κακοποιούν λεκτικά, σωματικά και ψυχολογικά τα απροστάτευτα παιδιά, ακόμη και βρέφη. Άλλα παιδιά γίνονται αντικείμενο οικονομικής εκμετάλλευσης καθώς εξαναγκάζονται σε εργασία –παρά το γεγονός ότι απαγορεύεται η παιδική εργασία με βάση τις διεθνείς συνθήκες (παιδιά φαναριών, παιδική επαιτεία, εκπόρνευση των παιδιών).
--	---

β.2 Επαλήθευση/αιτιολόγηση άποψης

Ανάπτυξη με αιτιολόγηση

Γράφημα

Βρίσκω τις απαντήσεις	Στη θεματική πρόταση διατυπώνω την άποψη
Παραδείγματα Επιχείρημα Επιχείρημα	Στις λεπτομέρειες αναπτύσσω τα επιχειρήματα του γιατί: • Εμπειρικές αλήθειες • Διασάφηση • Επιχειρήματα • Τεκμήρια (κυρίως του παραδείγματος) • Αυθεντίες

Παράδειγμα: Ζητούμενο: Γιατί είναι αναγκαίο η επιστήμη να υπηρετεί τον άνθρωπο.

Βρίσκω τις απαντήσεις	Μετασχηματίζω τις απαντήσεις σε παράγραφο
Άποψη Εμπειρικές αλήθειες- Παραδείγματα Επιχείρημα Επιχείρημα	Είναι αναγκαίο η επιστήμη να υπηρετεί τον άνθρωπο και όχι οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα. Το απαράδεκτο επίπεδο ζωής στις τριτοκοσμικές χώρες αλλά και η υποβαθμισμένη ποιότητα ζωής στις ανεπτυγμένες χώρες επιβάλλουν τη στροφή της επιστημονικής έρευνας σε τομείς και δράσεις που θα αναστρέψουν το σημερινό κλίμα. Η υπανάπτυξη, ο υποσιτισμός, οι ανισότητες, η φτώχεια, το οικολογικό πρόβλημα αποτελούν τη σημαντικότερη πρόκληση για την επιστημονική κοινότητα και κυρίως για τους ερευνητές των θετικών επιστημών. Επομένως, είναι αναγκαίος ο περιορισμός της επιστημονικής έρευνας προς όφελος των πανίσχυρων συμφερόντων και ο προσανατολισμός της προς όφελος της ανθρωπότητας, αφού -όπως όλοι γνωρίζουμε- η γνώση είναι δύναμη. Αυτή τη δύναμη μπορούν υπεύθυνα να την αξιοποιήσουν οι επιστήμονες για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη βελτίωση των συνθηκών ζωής της παγκόσμιας κοινωνίας.

Ζητούμενο: Ο ρόλος του επιστήμονα (αιτιολόγηση με επιχειρήματα από τις ιδιότητες της έννοιας)

Βρίσκω τις απαντήσεις	Μετασχηματίζω τις απαντήσεις σε παράγραφο
Ιδιότητες Γιατί μπορούν να ενημερώνουν να συμβουλευθούν να προειδοποιούν για πιθανούς κινδύνους έχουν συνολική εικόνα	Οι επιστήμονες ως άνθρωποι με εξέχουσα θέση στην κοινωνία διαθέτουν τόσο τη γνώση όσο και το κύρος για να ενημερώνουν τους αρμόδιους φορείς και την κοινή γνώμη ώστε να προστατευθούν με τη λήψη έγκαιρων μέτρων από τα σκοτεινά σχέδια που εξυφαίνονται εις βάρος των ανθρώπων και των λαών. Ο ρόλος της ενημέρωσης ανήκει αποκλειστικά σε εκείνους αφού κατανοούν τα τεχνικά προβλήματα καλύτερα από τον μέσο πολιτικό ή πολίτη και μπορούν να προσφέρουν τεχνικές συμβουλές και βοήθεια για την επίλυση των απρόοπτων προβλημάτων που ανακύπτουν. Άλλωστε είναι οι μόνοι αρμόδιοι που μπορούν να προειδοποιήσουν για τους μελλοντικούς κινδύνους που ίσως προκύπτουν από μια τρέχουσα ανακάλυψη. Από την άλλη πλευρά η δύναμή τους –σήμερα ιδιαίτερα- είναι τεράστια καθώς αποτελούν μια διεθνή αδελφότητα που υπερβαίνει τα φυσικά σύνορα κι έτσι είναι σε θέση να έχουν συνολική άποψη για τα συμφέροντα του ανθρώπινου γένους.

Προϋπόθεση: Να γνωρίζουμε πολύ καλά τις έννοιες και τους θεματικούς τομείς

β3. Ανασκευή άποψης

Γράφημα

Βρίσκω αντεπιχειρήματα	Αναπτύσσω την παράγραφο
Επιχείρημα αντιλόγου και απαντητική επιχειρηματολογία Επιχείρημα αντιλόγου και απαντητική επιχειρηματολογία	Συλλογιστική πορεία επιχειρηματολογίας 1.Ορισμένοι πιστεύουν (άποψη) επειδή (επιχειρηματολογία του αντιλόγου) 2.Όμως δεν... (αναίρεση) επειδή (απαντητική επιχειρηματολογία)

παράδειγμα

Ζητούμενο: Να υποστηρίξετε την κατάργηση της θανατικής ποινής σχολιάζοντας παράλληλα τον αντίλογο των υποστηρικτών της.

Βρίσκω τις απαντήσεις	Μετασχηματίζω τις απαντήσεις σε παράγραφο
Η θανατική ποινή σωφρονίζει / δεν σωφρονίζει. & επιχειρήματα Η θανατική ποινή παραδειγματίζει / δεν παραδειγματίζει.& επιχειρήματα	Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η θανατική ποινή σωφρονίζει, όμως η εκτέλεση του ενόχου δεν είναι λύση. Θα ήταν αφέλεια να μιλάμε για σωφρονισμό αναφερόμενοι σε μελλοθανάτους, τη στιγμή που τους στερούμε ακριβώς τη δυνατότητα μεταμέλειας και σωφρονισμού. Όσον αφορά στον τομέα του παραδειγματισμού, κυριαρχεί η άποψη πως η θανάτωση του εγκληματία είναι το αποτελεσματικότερο μέτρο αποτροπής, αφού καλλιεργεί τον φόβο. Ο φόβος, όμως, δεν εξαλείφει το έγκλημα, απλώς το αναβάλλει. Άλλωστε και οι στατιστικές δεν αποδεικνύουν κάτι τέτοιο, αφού και στις χώρες όπου ισχύει η θανατική ποινή, η εγκληματικότητα δεν έχει μειωθεί.

Γλωσσική διατύπωση των επιχειρημάτων

Επιχειρήματα του γιατί & αποτέλεσμα	1. Αιτιολογικές προτάσεις: (επειδή, γιατί διότι καθώς αφού, καθώς)	&ρήματα που δηλώνουν αποτελέσματα θετικά ή αρνητικά
	2. Υποθετικοί λόγοι, φράσεις που δηλώνουν ενδεχόμενα: Αν... -Αν λάβουμε υπόψη -Δεδομένου ότι -Αν ισχύει ότι... -Αν δεχτούμε ότι... -Στην περίπτωση που...	&ρήματα που δηλώνουν αποτελέσματα θετικά ή αρνητικά
	3. Προθετικά σύνολα και φράσεις που φανερώνουν αιτία: Λόγω του...- Εξαιτίας	&ρήματα που δηλώνουν αποτελέσματα θετικά ή αρνητικά
Επιχειρήματα του πώς & αποτελέσματα	1. Προθετικά σύνολα που δηλώνουν τρόπο (με& αιτιατική, μέσα από& αιτιατική κ.λπ.)	&ρήματα που δηλώνουν αποτελέσματα θετικά ή αρνητικά
	2. Μετοχές τροπικές -οντας ή -όμενος	&ρήματα που δηλώνουν αποτελέσματα θετικά ή αρνητικά

Ρήματα και ρηματικές φράσεις που δηλώνουν αποτελέσματα

Για να αιτιολογήσουμε τις απόψεις μας όταν απαντάμε σε ζητούμενα αναφορικά με αιτίες, αποτελέσματα, τρόπο αντιμετώπισης, συνήθως αξιοποιούμε σαν συλλογισμό το αίτιο-αιτιατό (βλέπε είδη συλλογισμών, Έκφραση-Έκθεση α΄ και γ΄ λυκείου)

Σ' αυτές τις περιπτώσεις χρησιμοποιούμε ρήματα που δηλώνουν θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα όπως:

θετικά	αρνητικά
Ο άνθρωπος - αποφασίζει, επιλέγει, ενεργεί, φέρεται, προσεγγίζει, αντιμετωπίζει (με ουσιαστικό π.χ. επίσκεψη, σύνεση κ.λπ.) - διαθέτει, κατακτά, κερδίζει - αποκτά, εκδηλώνει & ουσιαστικό - γίνεται ικανός, μπορεί να...& ρήμα Έννοια & ενεργητική ή παθητική σύνταξη - αναπτύσσεται/ονται - αυξάνει/εται - βελτιώνεται/ται - διασφαλίζει/εται - ενδυναμώνει/εται - ενθαρρύνονται να - ενισχύει/εται - εξελίσσεται - εξυψώνεται - επιδιώκει - ευνοεί/είται - θέτει (εφικτούς στόχους) - ικανοποιεί/είται - ισχυροποιεί/είται - καλλιεργείται - λειτουργεί ευεργετικά - οδηγείται (σε θετικά) - ολοκληρώνεται - προάγει/εται - προστατεύει/ονται - προωθεί - συμβάλλει - συντελεί - τονώνει/ονται - ωφελεί/ται Αποτρεπτικά των αρνητικών συνεπειών - αντιστέκεται, αμύνεται, καταπολεμά, αποδесμεύεται, απαλλάσσεται, (από αρνητικά) - απομακρύνει/εται, αποτρέπει/εται ελαχιστοποιεί/ονται, εμποδίζει/εται - εξαλείφει/εται, μειώνει/εται, περιορίζει/εται (αρνητικά) κ.λπ.	Ο άνθρωπος - αποφασίζει, επιλέγει, ενεργεί, φέρεται, προσεγγίζει, αντιμετωπίζει (με π.χ. επιπολαιότητα, ασυνέπεια, απερισκεψία, κυνικότητα κ.λπ.) - αδυνατεί, δεν μπορεί να, δεν είναι ικανός, ο άνθρωπος είναι ανίκανος να (& ρήμα) - γίνεται & αρνητικό χαρακτηριστικό (επιπόλαιος, θρασύς, άπληστος, απάνθρωπος κ.λπ.) - αποδέχεται, εγκλωβίζεται, ενοτερνίζεται, εσωτερικεύει άκριτα, συμμορφώνεται, υπακούει, υποτάσσεται, οδηγείται σε αρνητικά (π.χ. στη μαζοποίηση, στην ξενομανία, σε ακραίες συμπεριφορές, σε ιδεολογική σύγχυση κ.λπ.) Αρνητική διατύπωση των ρημάτων που δηλώνουν θετικά αποτελέσματα π.χ. Δεν - ενθαρρύνονται να - ενισχύει/εται - εξελίσσεται - εξυψώνεται - επιδιώκει - ευνοεί/είται - θέτει (εφικτούς στόχους) - ισχυροποιεί/είται - ικανοποιεί/είται - καλλιεργείται - οδηγείται (σε θετικά) - ολοκληρώνεται κ.λπ. Παθητική σύνταξη & θετικά - αναστέλλεται - παρεμποδίζεται - αποδυναμώνει/εται - υπονομεύεται - υποβαθμίζει/εται - εξαλείφονται - Απειλείται (από αρνητικά) - Εγκυμονούνται κίνδυνοι, ελλοχεύει ο κίνδυνος να...

Ρήματα που δηλώνουν αποτελέσματα για τον άνθρωπο ή κοινωνικές ομάδες

Ρήματα ή ρηματικές φράσεις που δηλώνουν πώς αισθάνεται ο άνθρωπος	Ρήματα ή ρηματικές φράσεις που δηλώνουν τι παθαίνει ο άνθρωπος
• Οργίζεται • φθείρεται ψυχικά, • ντρέπεται, • νιώθει (άγχος, απελπισία, απόγνωση κ.λπ.) • αισθάνεται (ένοχος, αισιοδοξία, ψυχική ευφορία κ.λπ.) κ.λπ.	• Καταπιέζεται • Εξουθενώνεται • αλλοτριώνεται ηθικά • απομονώνεται, περιθωριοποιείται • προσβάλλεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια • μαζοποιείται, χειραγωγείται κ.λπ.

Ρήματα που δηλώνουν απόψεις άλλων

Απόψεις

Ορισμένοι, μια μεγάλη μερίδα της κοινής γνώμης, η πλειονότητα των... κ.λπ.

- Θεωρούν
- υποστηρίζουν
- πιστεύουν
- πρεσβεύουν
- εκτιμούν ότι
- επισημαίνουν
- τονίζουν
- κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου

Αυθεντίες

- Σύμφωνα με τα ειδικούς (κοινωνιολόγους, πολιτικούς αναλυτές, γλωσσολόγους, ψυχολόγους κ.λπ.)
- Σημαντικές έρευνες που έχουν δημοσιευτεί σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά αποδεικνύουν ότι...
- Έγκριτοι επιστήμονες / οι ειδικοί υποστηρίζουν ότι...
- Στην εποχή μας διαπιστώνεται από πολλούς αρμόδιους για τ...ότι

Διαφωνία-Αντίθετη άποψη

Ορισμένοι, μια μεγάλη μερίδα της κοινής γνώμης, η πλειονότητα των... κ.λπ.

- Αμφισβητούν
- Διαφωνούν με...
- Αντιτίθενται
- Θεωρούν αβάσιμη